

LBRIS

We know
books

**STEPHEN
KING**

**ÎȚI PLACE MAI
ÎNTUNECAT**

Traducere din limba engleză și note de
RUXANDRA TOMA

ARMADA

CUPRINS

1. Două pramatii cu talent.....	7
2. Al cincilea pas	78
3. Willie cel nebun	89
4. Coșmarul lui Danny Coughlin	102
5. Finn	282
6. Pe drumul spre Hanul Toboganului.....	307
7. Ecranul roșu	331
8. Expertul în turbulențe	342
9. Laurie	359
10. Șerpii cu clopoței.....	386
11. Visătorii	489
12. Omul cu Răspunsurile.....	527
<i>Postfață</i>	585

DOUĂ PRAMATII CU TALENT

1

Tatăl meu – *celebrul* meu tată – a murit în 2023, la vârsta de nouăzeci de ani. Cu doi ani înainte, a primit un e-mail de la o reporteră liber-profesionistă, care se numea Ruth Crawford și care îl ruga să îi acorde un interviu. I-am citit mesajul, la fel cum îi citeam toată corespondența, atât cea personală, cât și cea de afaceri, pentru că renunțase deja să mai folosească orice fel de dispozitiv electronic – mai întâi computerul, apoi laptopul și, în cele din urmă, mult prea dragul lui telefon. Nu că ar fi avut vreo problemă cu ochii. Nu, nici vorbă. Vederea i-a rămas bună până în ultima clipă a vieții, dar zicea că îl apucă o durere cumplită de cap numai când se uită la ecranul iPhone-ului. La ceremonia de după înmormântare, domnul doctor Goodwin mi-a spus că era foarte probabil ca tata să fi suferit o serie de AVC-uri minore care au pregătit terenul pentru cel mare.

Cam în perioada când a renunțat el la telefon – cu vreo cinci sau șase ani înainte de deces –, eu m-am pensionat anticipat din postul de inspector școlar al instituțiilor de învățământ din comitatul Castle și m-am angajat cu normă întreagă la tata. Erau o groază de treburi de făcut. Avea o menajeră, dar eu trebuia să mă ocup de el în timpul nopții și în weekenduri. Îl ajutam să se îmbrace dimineața și să se dezbrace seara. Eu făceam de mâncare și tot eu curățam după el când nu reușea să ajungă în timp util la WC în toiul nopții.

Avea angajat și un om bun la toate, Jimmy Griggs, dar se apropia și el cu pași repezi de optzeci de ani, așa că m-am pomenit ocupându-mă eu de treburile pe care acesta nu mai era în stare să le facă – adică de aproape tot: de la îndoparea cu îngrășămintă a straturilor cu flori la care tata ținea enorm, până la desfundarea canalizării atunci când era cazul. Nu am discutat niciodată despre internarea într-un azil privat, deși evident că tata putea să-și permită așa ceva; cele aproape douăzeci de mega-bestsellere publicate în patruzeci de ani îi asiguraseră o situație materială extrem de bună.

Ultima dintre „căramizile lui fascinante“ (ca să citez din recenzia Donnei Tartt, din *The New York Times*) a fost publicată când tata avea deja optzeci și doi de ani. A participat la seria obligatorie de interviuri, a stat frumos la fotografiile obligatorii, după care a anunțat că se retrage din activitate. În fața presei, a făcut-o într-un mod foarte elegant, apelând la „umorul care-l caracterizează“ (citată din articolul lui Ron Charles, apărut în *Washington Post*). Mie mi-a zis: „Slavă Domnului că am terminat cu aiurelile astea“. Cu excepția interviului acordat lui Ruth Crawford, nu a mai discutat niciodată cu vreun ziarist. Evident că a fost contactat de mulți, însă i-a refuzat întotdeauna, susținând că a spus tot ce a avut de spus, plus anumite lucruri pe care poate că ar fi trebuit să le păstreze pentru sine.

— Dacă acorzi prea multe interviuri, mi-a zis el, precis ai să dai cu băta-n baltă o dată sau de mai multe ori. Pentru că doar vorbele alea o să rămână din tine atunci când n-ai să mai fii.

Însă cărțile lui se vindeau în continuare, iar averea lui continua să crească. I-am examinat contractele de reeditare până în cele mai mici amănunte; la fel și noile idei de coperte; la fel și propunerile care i se făceau pentru transpunerea vieții lui pe marele sau micul ecran. Și am citit cu multă conștiințiozitate toate cererile de interviu din momentul în care el nu le-a mai putut citi singur. Pe toate le refuza. La fel a făcut și cu cererea lui Ruth Crawford.

— Dă-i răspunsul obișnuit, Mark – că, vai, cât sunt de măgulit, dar nu, mulțumesc!

Însă atunci a ezitat puțin, poate unde cererea aceea era puțin diferită de celelalte.

Crawford voia să scrie un articol despre tatăl meu și prietenul lui de-o viață, David „Butch“ LaVerdiere, care murise în 2019. Am închiriat un avion Gulfstream și mers cu tata pe Coasta de Vest, la înmormântarea lui. Tata avea mereu grijă cât cheltuie și pe ce anume – nu zic că era zgârcit, dar era foarte atent pe ce i se duc banii – iar prețul enorm plătit pe acea călătorie spunea multe despre sentimentele sale față de omul căruia eu îi ziceam „Unchiul Butch“. Iar acele sentimente erau la fel de puternice ca odinioară, în ciuda faptului că nu se mai văzuseră de vreo zece ani, dacă nu și mai mulți.

Tata a fost rugat să spună câteva cuvinte la înmormântare. N-am crezut că va accepta, pentru că refuza să se mai afle în centrul atenției, indiferent de împrejurări. Însă a făcut-o. Nu a urcat pe podium, doar s-a sprijinit în baston și s-a ridicat de pe scaun. Întotdeauna a fost un orator foarte bun, calitate pe care nu și-a pierdut-o cu trecerea anilor.

— Înainte de Al Doilea Război Mondial, Butch și cu mine învățam într-o școală cu o singură sală de clasă. Am crescut într-un orașel cu străzi neasfaltate și fără semafoare; am reparat mașini, le-am peticit, am făcut mai multe sporturi, apoi am fost antrenori. Mai târziu ne-am implicat în administrarea orașului și ne-am ocupat cu întreținerea gropii de gunoi de la periferia lui – munci foarte asemănătoare, dacă stau să mă gândesc bine. Am vânat, am pescuit, am stins incendiile de vegetație din timpul verilor și am curățat drumurile de zăpadă în timpul iernilor. Ba chiar am dărâmat o grămadă de cutii poștale când făceam asta. Îl cunoșteam încă de pe vremea când nu auzise nimeni de el în afară de propriii concetățeni – și nici de mine nu auzise nimeni pe atunci. Ar fi trebuit să mai trec pe la el în ultimii ani, însă am fost ocupat cu treburile mele. Și mi-am tot spus: „Lasă, că mai am timp.“ Mereu ne spunem că mai avem timp. Numai că timpul acela se termină la un moment dat. Butch a fost un artist minunat, dar și un om minunat. Iar eu cred că asta-i mult mai important. Poate unii dintre dumneavoastră nu sunteți de aceeași părere. Nu mă deranjează deloc. Ce vreau eu să spun este că ne-am susținut reciproc întotdeauna.

S-a oprit, a lăsat capul în jos, dus pe gânduri.

— În orașelul meu din Maine există o vorbă pentru felul ăsta de prieteni. Spunem că „ținem aproape“.

Da, țineau foarte aproape. Asta însemna că se protejau unul pe celălalt și că nimeni nu avea cum să le afle secretele.

Ruth Crawford era extrem de apreciată în branșă – m-am interesat, credeți-mă. Publicase multe articole, majoritatea scurte schițe biografice, în zeci de reviste, locale sau regionale (*Yankee, Downcast, New England Life*), dar și în câteva publicații naționale – de exemplu, *The New Yorker*, unde îi aparuse un articol despre Derry, un orașel înapoiat, de care nu auzise prea multă lume. Iar dacă acum voia să se axeze pe Laird Carmody și Dave LaVerdiere, mi-am zis că precis va atrage cititorii. Scrierea ei de dinainte se referise în treacăt ba la tatăl meu, ba la unchiul Butch; însă acum intenționa să se concentreze doar asupra lor: doi bărbați născuți în același orașel din Maine, care deveniseră renumiți în două domenii diferite ale creației culturale. Și nu doar asta; atât Carmody, cât și LaVerdiere își câștigaseră celebritatea abia după patruzeci și ceva de ani, vârstă la care majoritatea bărbaților și femeilor renunță deja la ambițiile din tinerețe. Bărbați și femei care – așa cum a zis odată tatăl meu (și a zis-o într-un mod foarte elegant) – s-au complăcut într-o anumită rutină și nu au mai vrut să iasă din ea. Ruth voia să afle cum de fusese posibilă o asemenea coincidență... sigur, presupunând că era o coincidență.

— Trebuie să existe un motiv? m-a întrebat tata după ce i-am citit mesajul doamnei Crawford. Asta insinuează? Probabil că n-a auzit de gemenii ăia care au câștigat fix în aceeași zi sume mari la loteriile din statele în care trăiau.

— Păi, posibil ca treaba aia să nu fi fost tocmai o *coincidență*, am zis eu. Sigur, cu condiția să nu fi inventat tu povestea asta chiar acum.

I-am dat timp să-mi răspundă, însă mi-a aruncat un zâmbet care ar fi putut însemna absolut orice. Sau absolut nimic. Așa că am insistat.

— Vreau să spun că-i foarte probabil ca gemenii ăia despre care vorbești să fi crescut într-o familie în care jocurile de noroc erau o cutumă. În cazul ăsta, n-am prea putea vorbi despre o coincidență, nu? Ca să nu mai pomenesc de toate biletele alea de loterie cumpărate de amândoi, dar care au fost necâștigătoare.

— Nu pricep ce vrei să zici, Mark, m-a întrerupt tata, cu același surâs ușor amuzat pe buze. Unde vrei să ajungi?

— Vreau să spun că nu înțeleg de ce anume ar fi cucoana asta interesată de faptul că tu și cu Dave sunteți originari din orașelul ăla uitat de lume și că ați devenit amândoi celebri abia la mijlocul vieții.

Am ridicat mâinile, ca și cum aș fi reprodus titlul cu litere de o șchioapă:

— „Să fie vorba despre... *destin*?“

Tata a început să-și frece cu palma obrazii cu riduri adânci și acoperiți cu țepi albi. Căzuse pe gânduri. Iar eu chiar am crezut că o să se răzgândească și o să accepte să dea interviul. Însă a clătinat din cap.

— Fii tu amabil și scrie-i un mesaj drăguț, așa cum știi tu. Spune-i că trebuie s-o refuz, dar că îi doresc mult succes în toate demersurile ei viitoare.

Prin urmare, așa am și făcut, cu toate că mi s-a întipărit în minte expresia pe care a avut-o tata atunci. Expresia unui om care avea foarte multe de spus despre cum el și cu prietenul Butch reușiseră să dobândească și celebritatea, și averile... Însă a preferat să nu se destăinuie. A preferat să „țină secretul“.

Probabil că Ruth Crawford a fost dezamăgită de refuzul tatei de a-i acorda respectivul interviu, dar nu a renunțat la proiectul ei. Nici măcar atunci când am refuzat și eu să îi răspund la câteva întrebări, spunând că tata nu ar fi de acord și că oricum nu știam decât că lui îi plăcea foarte mult literatura. Citea mereu, nu pleca nicăieri fără vreun roman broșat vârat în buzunarul de la spate. Când eram mic, îmi spunea niște povești minunate înainte de culcare, pe care le scria uneori în caiete cu spiră. Cât despre unchiul Butch? El mi-a pictat pereții din dormitor – băieți jucându-se cu mingea, băieți alergând după licurici, băieți cu undițe de pescuit. Bineînțeles că Ruth a vrut să vadă picturile astea murale, numai că fuseseră făcute cu foarte mult timp în urmă, iar eu îmi rezugrăvisem camera odată cu depășirea vârstei copilăriei. Când tata și apoi unchiul Butch s-au lansat spre celebritate ca niște rachete, eu eram la University of Maine, unde îmi luam doctoratul în învățământul superior. Pentru că, știi și voi cum se zice: cine nu poate să facă altceva, se apucă să dea lecții

copiilor; iar cine nu poate să dea lecții copiilor, se apucă să-i învețe pe profesori. Iar succesul tatălui meu și al bunului său prieten a constituit o mare surpriză atât pentru mine, cât și pentru toți locuitorii orașelului nostru. Însă mai există o vorbă veche care zice că „Nu poate ieși nimic bun din Nazaret“¹.

Am pomenit despre toate lucrurile astea în scrisoarea trimisă doamnei Crawford, pentru că îmi părea rău – dar nu prea mult – că nu acceptasem să-i dau interviul. I-am mai scris că precis au avut visuri, majoritatea oamenilor au; dar, la fel ca majoritatea oamenilor, au preferat să le țină doar pentru ei înșiși, să nu le împărtășească și altora. Multă vreme crezusem că poveștile tatei și picturile luminoase ale unchiului Butch nu erau decât niște simple hobby-uri, la fel ca cioplitul în lemn sau zdrăngănitul la chitară. Însă mi-am schimbat radical părerea atunci când s-au umplut de bani. I-am spus și asta în scrisoare, după care am adăugat un post-scriptum (scris de mână, nu la computer): *Bravo lor!*

În comitatul Castle sunt douăzeci și șapte de orașe, Castle Rock fiind cel mai mare dintre ele, urmat de Gates Falls. Harlow, orașelul unde am crescut eu, fiu al lui Laird și al Sheilei Carmody, nu se numără nici măcar printre primele zece. Însă s-a dezvoltat foarte mult în toți anii trecuți din copilăria mea și până acum; ba chiar tata – care și el și-a petrecut întreaga viață în Harlow – spune câteodată că nici nu-l mai recunoaște. Tata a învățat într-o școală cu o singură sală de curs; eu într-una cu patru săli (câte două clase în fiecare); acum există o școală cu opt săli, prevăzută cu tehnologie geotermală, care îi asigură căldura în perioadele reci și răcoarea în perioadele călduroase.

Când tata era mic, nu exista niciun drum asfaltat aici, în afară de Route 9, șoseaua care duce la Portland. Când am apărut eu pe lume, doar Deep Cut și Methodist Road erau nepavate. Acum sunt toate asfaltate. În anii '60 nu exista decât un singur magazin – Brownie's –, unde bătrânii se adunau la povești în jurul unui butoi cu murături adevărate. În prezent sunt două sau trei, plus un fel de centru comercial

¹ Evanghelia după Ioan (n. tr.).

(dacă vrei să-i zici așa) pe Quaker Hill Road. Avem și o pizzerie, două saloane de coafură și – incredibil, dar adevărat – un salon de manichiură, care pare să atragă tot mai mulți clienți. Dar nu avem niciun liceu; în sensul ăsta nu s-a făcut nimic. Copiii din Harlow nu au decât trei opțiuni: liceul din Castle Rock, cel din Gates Falls sau gimnaziul din Mountain View, cunoscut sub numele de „Academia Fariseilor“. Noi,ăștia de aici, nu suntem decât niște țopârlani: conducem furgonete, ascultăm numai cântece country, bem numai lichior cu cafea – niște țărănoi cu simpatii republicane din tată-n fiu. Singura realizare cu care ne-am putea mândri este că dintre noi au apărut acești doi oameni: tatăl meu și prietenul lui, Butch LaVerdiere. Două pramatii cu talent, cum a zis tata în discuția lui peste gard cu Ruth Crawford.

Adică și mama, și tatăl tău au trăit toată viața aici? m-ar putea întreba un orașean get-beget. *Și TU ți-ai petrecut întreaga viață tot aici? Ești nebun sau ce?*

Nu. Nu sunt nebun.

Poetul Robert Frost a spus odată că acasă este acel loc unde ești primit mereu cu brațele deschise. De asemenea, este și locul de unde pornești în viață și, dacă faci parte dintre norocoși, locul unde te întorci la final. Butch a murit în Seattle, a murit străin pe un tărâm necunoscut. Poate că nu l-a deranjat prea tare, dar nu pot să nu mă întreb dacă nu și-ar fi dorit să se stingă lângă o ulicioară și lângă pădurea de pe malul lacului, cunoscută sub numele de 30-Mile Wood.

Cu toate că documentarea – *investigația* – lui Ruth Crawford s-a axat pe orașul Harlow, unde s-au născut și au crescut subiectele ei, trebuie să amintesc aici faptul că la noi nu există nici moteluri și nici pensiuni. În concluzie, a fost obligată să-și instaleze cartierul general în Castle Rock, la Gateway Motel. Oricât ar părea de ciudat, acum chiar *există* în Harlow un azil de bătrâni, iar Ruth s-a dus acolo și a discutat cu un tip pe nume Alden Toothaker, care a fost coleg de școală cu tata și cu prietenul lui. Alden i-a spus cum de s-a ales Dave cu porecla aia. Avea întotdeauna în buzunarul de la spate un tub cu ceară pentru păr marca „Lucky Tiger Butch“ și se dădea deseori cu ea, ca să-i stea părul „periuță“ în creștet. Așa s-a pieptănat întreaga lui viață, chiar și când i s-a rărit

părul. Tunsoarea aceasta a devenit semnul lui distinctiv. Habar n-am dacă a continuat să țină în buzunar tubul ăla de ceară și după ce a devenit celebru. Nu știu nici măcar dacă se mai fabrică.

— Stăteau mereu împreună pe vremea când eram în primară, i-a spus Alden. Doi puști cărora le plăcea să meargă la pescuit sau la vânatoare cu tăticii lor. Au fost de mici obișnuiți cu munca și li se părea ceva normal. Poate alții de vârsta mea ți-ar zice că băieții ăia dădeau încă de atunci semne că o să reușească în viață, dar nu și eu... Nu, eu îți zic doar că au fost doar niște tipi obișnuiți până la un moment dat, când n-au mai fost așa.

Laird și Butch s-au dus la liceul din Gates Falls, unde au intrat la clasa de „cultură generală”, destinată copiilor care nu intenționau să meargă la facultate. Nu că ar fi susținut cineva că nu ar fi fost destul de deștepți; chestia asta era de la sine înțeleasă. Printre altele, au făcut o materie care se chema Matematică Practică și Engleza pentru Afaceri, iar în manualul respectiv erau mai multe pagini în care ți se explica felul în care să împăturești corect o scrisoare de afaceri. Nu doar ți se explica în detaliu, ci aveau acolo și scheme, în caz că erai mai greu de cap. Petreceau multe ore în atelierul de tâmplărie și în atelierul auto. Se poate spune că jucau amândoi și fotbal, și baschet, chiar dacă tatăl meu stătea mai mult pe tușă. Au absolvit pe 8 iunie 1951, amândoi cu media generală opt.

Dave LaVerdiere a început să lucreze cu tatăl lui, care era instalator. Laird Carmody și tatăl său reparau mașini în atelierul de la ferma familiei și le vindeau apoi la Târgul de Mașini Peeweé's din Gates Falls. Aveau și o tarabă cu legume pe Portland Road, care le aducea bani frumoși.

Unchiul Butch nu se înțelegea prea bine cu tatăl lui, așa că s-a apucat să muncească pe cont propriu: desfundă canale de scurgere, instalează țevi și, uneori, chiar săpa puțuri în Gates și Castle Rock. (Tatăl lui își derula toate afacerile în Harlow și nu avea nici cea mai mică intenție să le împartă cu fiul său.) În 1954, cei doi prieteni au înființat firma de transport L&D Haulage, care „transporta” până la groapa de gunoi toate murdăriile lăsate în urmă de vilegiaturiști. În 1955, *au cumpărat* groapa de gunoi, iar mai-marii orașului au răsuflat ușurați că au scăpat de ea. Tata și Dave au curățat-o, au aranjat-o, au incendiat în mod controlat toate mizeriile din ea, au instituit un program rudimentar de reciclare

și au protejat-o de dăunători. Orașul le dădea o subvenție frumoșică pentru asta, care se adăuga la banii obținuți din celelalte afaceri ale lor. Deșeurile din metal, mai cu seamă sârmele din cupru, le aduceau alte câștiguri. Localnicii începuseră să le zică „Gemenii Gunoieri”, dar Alden Toothaker (și alți moșnegi cu memoria cât de cât întregă) au asigurat-o pe Ruth Crawford că porecla asta nu era decât o glumă inofensivă și atâtă tot.

Groapa aia de gunoi avea în jur de cinci pogoane și era înconjurată de un gard înalt din scânduri, pe care Dave a pictat scene din viața orașului – câte una în fiecare an. Gardul acela s-a dus de mult (iar groapa de gunoi este acum una ecologică), dar au rămas fotografiile, care amintesc de creațiile ulterioare ale lui Dave. Șezători care se contopesc cu meciuri de baseball, meciuri de baseball care se contopesc cu caricaturi ale locuitorilor din Harlow – de multă vreme duși dintre noi –, scene cu muncile agricole de primăvară și scene cu secerișul de toamnă. Găseai acolo toate ipostazele prin care trece viața dintr-un orașel de provincie. Însă unchiul Butch i-a pictat și pe Isus și pe apostolii lui (ultimul fiind Iuda, cu un rânjet înfumurat pe nutră). Nimic extraordinar la picturile alea, însă erau foarte colorate, foarte vii și foarte simpatice. Dar *prevesteau* ceva.

La scurtă vreme după moartea unchiului Butch, s-a vândut cu trei milioane de dolari un tablou de-ale lui în care îi înfățișa pe Elvis Presley și pe Marilyn Monroe, plimbându-se mână în mână pe alea unui parc de distracții dintr-un orașel de provincie. Evident că era de o mie de ori mai bun decât orice pictură de la groapa de gunoi, dar s-ar fi potrivit foarte bine și acolo: pentru că avea același umor absurd, în contrast cu o stare nemărturisită de disperare și – poate – de dispreț. Picturile murale ale lui Dave de la groapa de gunoi au reprezentat bobocul; *Elvis & Marilyn* a fost floarea.

Unchiul Butch nu s-a însurat niciodată, dar tata a făcut-o. În timpul liceului se îndrăgostise de o colegă, Sheila Wise, care după absolvire a plecat la Vermont State Teachers College. Când s-a întors la școala din Harlow, ca profesoară de clasele a V-a și a VI-a, tata a fost în al nouălea cer de bucurie să afle că nu se măritase încă. I-a făcut o curte asiduă și a câștigat-o. S-au căsătorit în august, 1957. Dave LaVerdiere a fost

cavalerul de onoare al tatei. Eu am venit pe lume un an mai târziu, iar cel mai bun prieten al tatălui meu mi-a devenit unchi – unchiul Butch.

Am citit o recenzie a primei cărți scrise de tata, *Furtuna cu fulgere*, în care criticul respectiv spunea cam așa: „Nu se întâmplă prea multe în primele o sută și ceva de pagini din povestea plină de suspans a domnului Carmody, dar cititorul este oricum fermecat, pentru că aude acorduri de vioară.“

Mi s-a părut o formulare foarte ingenioasă. Și Ruth Crawford a auzit câteva acorduri de vioară: Alden și alți localnici îi descrieseră doi bărbați în banca lor și onorabili și amândoi extrem de cinștiți. Doi bărbați de la țară care-și trăiau în pace viețile de la țară. Unul însurat, celălalt, nu – pe vremurile alea i se zicea „becher“ sau „celibatar convins“ – însă fără să dea naștere la niciun fel de bârfe pe seama vieții sale personale.

Vicky, sora mai mică a lui Dave, a acceptat să-i răspundă lui Ruth la câteva întrebări. Și i-a spus că Dave se ducea uneori „la oraș“ – adică în Lewiston – unde frecventa cluburile de pe Lisbon Street unde se bea bere și se dansa boogie.

— Se distra de minune la Holly, i-a zis ea, referindu-se la Holiday Lounge (care nu mai există de foarte multă vreme). Se ducea mai ales atunci când cânta Little Jonna Jaye. 'Ai de mine, era topit după fata aia. Dar n-a reușit s-o cucerească – n-a avut norocul ăsta! Însă nici nu dormea mereu singur în pat.

Mi-a spus Ruth că Vicky se întrerupsese atunci și apoi adăugase:

— Știu la ce te gândești, *dudui* Crawford. Așa gândește toată lumea de azi când aude de un bărbat care trăiește o viață întreagă fără o relație pe termen lung cu o femeie. Dar să știi că te înșeli. Și o fi ajuns fratele meu un pictor renumit, însă nici vorbă să fi fost *homo*.

Cei doi erau îndrăgiți de toată lumea, așa se spunea. Erau vecini buni și *săritori*. Când Philly Loubird a făcut infarct, nu apucase să cosească nici măcar jumătate din fânul de pe câmp și se anunțau furtuni; iar atunci tata l-a dus la spitalul din Castle Rock, în timp ce Butch a chemat câțiva dintre băieții care-l ajutau la groapa de gunoi și au terminat secerișul înainte de primii stropi de ploaie. S-au alăturat brigăzii de

pompieri voluntari și au stins multe incendii de vegetație, plus câteva izbucnite în casele localnicilor. Dacă n-avea suficiente mașini de reparat și nici muncă la groapa de gunoi nu prea era, tata o lua pe mama și se ducea să strângă bani de la oameni pentru „Masa săracilor“, cum i se zicea pe atunci. Tata și unchiul Butch îi învățau pe copiii fotbal și baschet și alte sporturi. Pregăteau împreună fripturile de porc pentru masa festivă de primăvară a pompierilor voluntari și făceau grătarul de pui care marca finalul verii.

Doi bărbați de la țară care își trăiau în pace viețile de la țară.

Fără niciun acord de vioară.

Până la un moment dat, când s-a auzit brusc o orchestră întreagă.

Știam multe dintre lucrurile astea. Am aflat și mai multe chiar de la Ruth Crawford, când ne-am întâlnit la cafeneaua Korner Koffee Kup, vizavi de Gateway Motel și la doar o stradă distanță de oficiul poștal, unde își primea tata corespondența – și nu vorbesc doar de două sau trei plicuri, ci de mult, mult, mult mai multe. Mă opream mereu la Koffee Kup când mă întorceam de la poștă. Cafeaua de la Kup e bu-nică, nimic de zis; dar brișele cu afine? N-ai gustat niciodată ceva mai bun.

Tocmai sortam toată corespondența aia, alegând scrisorile importante din cealaltă rahaturi, când am auzit pe cineva întrebându-mă:

— Îmi dai voie să stau aici?

Era Ruth Crawford – zveltă și cochetă, în pantaloni largi de culoare albă, o bluză fără mâneci de culoare roz și o mască asortată (eram în primul an de Covid). Deja se așeza pe scaunul din fața mea, așa că am început să râd.

— Nu te dai bătută, nu?

— Domnițele prea sfioase n-au nicio șansă la Premiul Nobel, a răspuns ea și și-a scos masca. Cum e cafeaua de aici?

— Bunicică. Dar sunt convins că știi asta, din moment ce stai chiar vizavi. Brișele sunt foarte bune. Însă tot nu am de gând să-ți dau vreun interviu, doamnă Crawford. Îmi pare rău.

— Am înțeles. Rămâne între noi orice vom discuta, în regulă?

— Adică nu poți să folosești nimic din ce-ți spun.

— Exact asta înseamnă.

A apărut chelnerița – Suzie McDonald o chema. Am întrebat-o dacă se mai duce la cursurile de la seral. A zâmbit în spatele măștii și mi-a zis că da. Și eu, și Ruth am comandat cafea și brișoșe.

— Dar chiar cunoști pe *toată* lumea din cele trei orașe? s-a mirat Ruth, după ce Suzie se îndepărtase de noi.

— Nu chiar pe toată, nu. Cunoșteam mai mulți oameni și știam multe despre ei pe vremea când încă eram inspector școlar. Ce o să-ți spun acum e tot cu titlu confidențial, da?

— Categorie.

— Suzie a rămas însărcinată la șaptesprezece ani și părinții au alungat-o de acasă. Făceau parte dintr-o sectă, Biserica lui Cristos Mântuitorul. Și fata s-a dus în Gates, să locuiască la mătușa ei. A terminat liceul și acum urmează cursurile serale organizate de Colegiul Bates, din Lewiston. Vrea să ajungă medic veterinar. Și eu cred că va reuși. Iar fetița ei o duce foarte bine. Tu ce faci? Măcar te distrezi? Afli tot felul de lucruri despre tata și Unchiul Butch?

A zâmbit.

— Am reușit să aflu că tatăl tău era un mare vitezoman până s-a căsătorit cu mama ta. Condoleanțele mele...

— Mulțumesc.

Deși mama murise cu cinci ani înainte de vara lui 2021 în care purtam noi conversația asta.

— Știi că tatăl tău s-a răsturnat cu Dodge-ul unui fermier în vârstă și așa a ajuns să-i fie suspendat permisul de conducere pe un an?

Nu, nu știam. Și i-am mărturisit asta.

— Am mai aflat că lui Dave LaVerdiere îi plăceau barurile din Lewiston și că era topit după o dizeuză de acolo, care-și zicea Little Jonna Jaye. Și am mai aflat că nu i-a mai votat pe republicani după Afacerea Watergate, dar că tatăl tău nu s-a dezis niciodată de ei.

— Nu. Tata îi va vota pe republicani până la moarte. Dar...

Și m-am aplecat conspirativ către ea.

— Tot cu titlu confidențial, da?

— Indiscutabil!

O fi zâmbit ea ca să mă liniștească, dar îi sclipea curiozitatea în ochi.

Mi-am coborât tonul și i-am șoptit:

— Nu l-a mai votat pe Trump pentru al doilea mandat. Nu l-a votat nici pe Biden, nu s-a simțit în stare să o facă, dar se săturase până peste cap de toate nebuneliile lui Donald. Sper că ai să duci cu tine în mormânt informația asta.

— Pe cuvânt de onoare. Am aflat că Dave a câștigat concursul anual de mâncat plăcinte de la târgul din orașelul vostru, din 1960 și până în 1966, când a renunțat să mai participe. Am aflat că, până în 1972, tatăl tău a fost mereu aruncat în apă de foștii colegi la fiecare reuniune de la terminarea școlii. Ba chiar am văzut și niște poze tare nostime în care era îmbrăcat într-un costum de baie demodat și avea pe cap un melon... presupun că era impermeabil.

— Am fost îngrozitor de rușinat de ce făcea atunci, am zis eu. Nici nu-ți imaginezi cât mișto s-a făcut de mine la școală pe chestia asta.

— Am mai aflat că, atunci când a plecat din oraș, Dave și-a luat cu el numai strictul necesar – doar atât cât a putut să pună în gențile de la șaua motocicletei Harley Davidson. Tatăl și mama ta au vândut toate celelalte lucruri ale lui și i-au trimis banii. Știu că tatăl tău i-a vândut și casa.

— Și a obținut o sumă frumoșică pe ea, am spus eu. Pentru că, la vremea respectivă, unchiul Butch nu făcea decât să picteze tot timpul, așa că banii ăia i-au fost de mare folos până a început să-și vândă lucrările.

— Și tot în vremea aceea, tatăl tău scria tot timpul.

— Da, dar încă se ocupa de groapa de gunoi. A făcut asta până a vândut-o înapoi orașului, pe la începutul anilor nouăzeci. Atunci a fost ecologizată.

— A mai cumpărat și Târgul de Mașini Peewee's și l-a vândut și pe el. Apoi a dat orașului toți banii.

— Pe bune? Tata nu mi-a spus.

Dar eram convins că mama știuse.

— Da, așa a făcut. În fond, nu avea nevoie de banii ăia, nu? Era deja scriitor cu normă întreagă, iar toate treburile alea cu orașul reprezentau doar un hobby.

— Faptele bune nu sunt niciodată „doar un hobby“, am zis eu.

— Tatăl tău te-a învățat asta?

— Mama.

— Și ea ce părere a avut despre norocul care a dat peste voi? Ca să nu mai vorbim și despre cel al unchiului Butch?

M-am gândit cum să-i răspund. Între timp, Suzie ne-a adus cafelele și brișele. Apoi am spus:

— Chiar nu vreau să vorbesc despre asta, doamnă Crawford.

— Spune-mi Ruth. Oricum ne tutuim.

— Bine, Ruth... dar tot nu vreau să vorbesc.

Și-a uns brișoa cu unt. Mă privea cu un soi de stupefacție vigilentă – că nu știu cum altfel să-i descriu expresia – care m-a făcut să mă simt stânjenit.

— Am suficient material ca să pot scrie un articol bun și să-l vând revistei *Yankee*, a spus ea. Zece mii de cuvinte, culoare locală, povestiri amuzante. Numai și numai bazaconii din alea specifice statului Maine, după care se omoară toată lumea – o grămadă de arhaisme și expresii de genul *a umblat teleleu* sau *greu la deal cu boii mici*. Am făcut rost de fotografii cu picturile murale de la groapa de gunoi ale lui Dave LaVerdiere. Am poze cu tatăl tău – celebrul scriitor – într-un costum de baie cum se purta prin 1920, în vreme ce localnicii încearcă să-l arunce într-un rezervor cu apă.

— Câștiga doi dolari dacă se lăsa aruncat de trei ori, când se organiza aiureala aia. Iar toate câștigurile se duceau la diferite organizații de caritate din oraș. Toată lumea izbucnea în urale de fiecare dată când făcea pleosc.

— Am fotografiat cu ei când făceau pe chelnerii și serveau pui fript turiștilor și vilegiaturiştilor și amândoi purtau șorturi și bonete pe care scria SĂ-L PUPI PE BUCĂTAR.

— Multe femei chiar îl pupau.

— Am auzit o mulțime de povești pescărești, o mulțime de povești vânătoarești, mi s-a povestit despre toate faptele bune pe care le-au făcut – cum au strâns fânul pentru omul ăla care suferise un infarct. Știu că Laird a luat mașina altcuiva și că a depășit viteza legală și că așa și-a pierdut permisul. Știu toate astea, dar nu știu *nimic*. Adică nimic important, nimic care să conteze. Toți știu povești amuzante despre ei și abia așteaptă să ți le spună – îl știu pe Laird Carmody *încă de pe vremea când*, îl știu pe Butchie LaVerdiere *încă de pe vremea când...* dar

niciunul dintre ei nu este în stare să-mi explice cum de au ajuns *ce au ajuns*. Pricepi unde bat?

I-am răspuns că pricep.

— Sunt convinsă că tu știi multe, Mark. Ce mama naibii s-a *întâmplat*? De ce nu vrei să-mi spui?

— Pentru că nu este nimic de spus, i-am zis eu.

Dar mințeam și cred că ea și-a dat seama.

Mi-aduc aminte de ziua când am primit un telefon de acasă – era în toamna lui 1978. „Mama“ noastră de la cămin (da, așa i se spunea pe vremea aia) a urcat găfâind din greu până la etajul al doilea al căminului Roberts Hall ca să mă anunțe că mama (mama mea adevărată) era la telefon și părea tulburată, adică nu urma să-mi dea vești bune. Îngrozit, m-am grăbit să ajung în cămăruța doamnei Hathaway.

— Mamă? S-a întâmplat ceva?

— Da. Nu. Nu știu. Tatăl tău a pățit ceva când a fost la vânătoare în 30-Mile Wood.

Și a adăugat:

— Nici Butch nu mai e cum era.

Am simțit cum mi se urcă stomacul în gât și testiculele se grăbesc să-l urmeze, ca să nu-l lase singur.

— Un accident? Au pățit ceva? A murit...

N-am putut să termin întrebarea, de teamă să nu primesc un răspuns afirmativ.

— N-au absolut nimic. Din punct de vedere fizic, vreau să zic. Dar s-a întâmplat ceva. Tatăl tău are privirea unuia care a văzut o fantomă. La fel și Butch. Mi-au înșirat tot felul de baliverne... cică s-ar fi rătăcit. Dar ăștia doi știu și cu ochii închiși pe unde să meargă prin 30-Mile. Aș vrea să vii acasă, Mark. Nu chiar acum, dar măcar în weekend. Poate tu ai să reușești să afli ce a fost.

Însă, atunci când l-am întrebat, tata a susținut că se rătăciseră, nimic mai mult. Și că, în cele din urmă, au reușit să găsească drumul înapoi la Pârâul Jilasi (denumire americanizată a salutului indigen pentru „Bun-venit“) și au ajuns în spatele cimitirului, teferi și nevătămați.

Nici eu n-am crezut o iotă din povestea aia cu „rătăcitul în pădure“. M-am întors la școală și, înainte de vacanța de Crăciun, mi-a venit o idee de-a dreptul înspăimântătoare: unul dintre ei împușcase din greșeală un alt vânător – eveniment nefericit care are loc de câteva ori în timpul fiecărui sezon de vânătoare – și îl omorâse și apoi l-au îngropat amândoi undeva, în adâncul pădurii.

În Ajunul Crăciunului, după ce mama se dusese la culcare, mi-am luat inima în dinți și i-am spus tatei ce credeam. Eram amândoi în living și admiram bradul împodobit. Când m-a auzit, tata a căpătat o expresie șocată... după care a început să râdă.

— Nu, Doamne ferește, sigur că nu! Dacă s-ar fi întâmplat una ca asta, ne-am fi dus imediat să anunțăm autoritățile și am fi suportat consecințele. Pur și simplu ne-am rătăcit. I se poate întâmpla oricui, puștiule.

Mi-am amintit vorba folosită de mama și mi-a venit să o spun cu glas tare: baliverne.

Umorul tatei era unul foarte sec și cel mai bine s-a manifestat atunci când a venit contabilul lui de la New York – asta s-a întâmplat atunci când i s-a publicat ultimul roman – și i-a spus că deține în conturi peste zece milioane de dolari. Sigur, averea asta nu se putea compara cu cea a lui J.K. Rowling (și nici cu a lui James Patterson), dar tot era o sumă considerabilă. Tata a rumegat puțin vestea primită, apoi a zis:

— Deci cărțile nu sunt doar obiecte de decor.

Evident nedumerit de această reacție, contabilul a căscat ochii la el, dar eu m-am prins de poantă și am râs.

— Înseamnă că n-o să te las prea sărac, Markey, a continuat tata.

Probabil că m-a văzut tresărind sau poate doar și-a dat seama de semnificația vorbelor lui. S-a aplecat și m-a bătut ușurel pe mână, așa cum făcea pe vremea când eram mic și mă speria ceva.

Nu mai eram mic, dar eram singur. În 1988 m-am căsătorit cu Susan Wiggins, care terminase Dreptul și lucra la procuratura comitatului. Zicea că își dorește copii, dar tot amâna momentul procreării. Cu puțin timp înainte de aniversarea a doisprezece ani de căsnicie (ocazie pentru care îi luasem un colier de perle), m-a anunțat că mă părăsește

pentru un alt bărbat. Povestea e mai complicată, presupun că așa sunt toate întâmplările de genul ăsta, însă nu este nevoie să știți mai mult, pentru că nu despre mine este vorba aici – nu chiar. Însă, atunci când tata a zis chestia aia cum că n-o să mă lase sărac, eu m-am întrebat – cred că amândoi ne-am întrebat – *cui* îi voi lăsa *eu* alea zece milioane sau ce va mai rămâne din ele atunci când îmi va suna ceasul.

Probabil Inspectoratului Școlar Nr. 19. Pentru că școlile duc mereu lipsă de bani.

— Nu se poate, trebuie să știi, a insistat Ruth în ziua aceea, la Koffee Kup. *Trebuie*. N-am să spun nimănu, așa cum ne-am înțeles, da?

— Nici nu ai avea ce să spui, pentru că realmente nu știu nimic, am răspuns eu.

Nu știam decât că tata și unchiul Butch au pățit ceva în timpul uneia dintre partidele lor anuale de vânătoare, desfășurate în luna noiembrie a anului 1978. Și că imediat după aceea tata a devenit un autor de romane foarte groase (botezate de critici „cărți cu trei etaje“) și cu foarte mare succes la public. Mai știam că și Dave LaVerdiere ajunsese celebru, mai întâi ca ilustrator de carte, iar apoi ca pictor „care combină suprarealismul Fridei Kahlo cu romantismul american al lui Norman Rockwell“ (*Art Review*)

— Poate au ajuns la o răscruce de drumuri, a zis ea, și și-au vândut sufletul în schimbul faimei, așa cum se spune că ar fi făcut cântărețul Robert Johnson. Au făcut un pact cu diavolul.

Am râs, deși v-aș minți dacă aș spune că nu-mi trecuse și mie gândul ăsta prin minte, mai cu seamă în nopțile de vară, când tunetele și fulgerele furtunilor mă țineau treaz.

— Păi, dacă au făcut treaba asta, înseamnă că acordul l-au încheiat pentru mult mai mulți ani, nu doar pentru șapte. Iar tata și-a publicat prima carte în 1980, același an în care portretul lui John Lennon, făcut de unchiul Butch, a apărut pe coperta revistei *Time*.

— Deci, aproape patruzeci de ani pentru LaVerdiere, a murmurat ea, dusă pe gânduri, iar tatăl tău încă se ține foarte bine, chiar dacă nu mai scrie.